

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Taustaa

Lipas-järjestelmään on kehitetty paikallisia väestötietoja liikuntaolosuhteisiin ja matka-aikoihin yhdistävä saavutettavuustyökalu. Se löytyy Liikuntapaikat-osion karttanäkymästä ja on käytettävissä rekisteröityneille käyttäjille (<https://www.lipas.fi/rekisteroidy>).

Saavutettavuustyökalu näyttää jonkin olemassa olevan tai luonnostellun liikuntapaikan vaikutusalueella (käyttäjän haluama matka-aika tai etäisyys eri kulkutavoilla) asuvan väestön määrän eri ikäluokissa.

Työkalu antaa myös tiedot alueella sijaitsevien muiden liikuntapaikkojen, koulujen ja päiväkotien lukumäärästä.

Saavutettavuustyökalu mahdollistaa vertailut Lipas-järjestelmään merkittyjen liikuntapaikkojen tai eri sijoitusvaihtoehtojen välillä. Lisäksi työkalulla on mahdollista vertailla olemassa olevia liikuntapaikkoja tietyllä alueella tai etäisyydellä halutusta pisteestä.

Työkalun avulla voidaan hakea halutun liikuntapaikan tai suunniteltavan liikuntapaikan lähialueen väestötiedot (0-14 -vuotiaat, 15-64 -vuotiaat ja yli 64-vuotiaat) halutulla etäisyydellä tai matka-ajalla liikuntapaikasta.

Etäisyyden ja matka-ajan laskennassa käytetään arvioita keskimääräisestä autolla, polkupyörällä tai kävellen kuljettavasta matkasta tai matkaan kuluvasta ajasta.

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Taustaa

Vertailuun on mahdollista ottaa mukaan analysoitavalla alueella sijaitsevat koulut, oppilaitokset ja varhaiskasvatuksen yksiköt. Tässä ohjeessa käytetyt väestötiedot perustuvat Tilastokeskuksen vuoden 2020 väestöaineistoon.

Väestöaineisto pyritään päivittämään joka toinen vuosi. Esimerkiksi vuonna 2024 väestötiedot perustuvat valtakunnallisiin väestötietoihin päivältä 31.12.2022. Uusin aineisto on suunniteltu hankittavaksi seuraavan kerran vuonna 2025.

Saavutettavuustyökalua voidaan hyödyntää myös tutkimuskäytössä tai vertailuaineistona.

Väestötiedot haetaan suoraan Tilastokeskuksen paikkatietoaineistojen rajapinnalta (väestöruudut 250 x 250 m tai 1 km x 1 km) Lipas-käyttöliittymässä valitun sijainnin perusteella.

Matka-aikojen laskeminen eri kulkutavoilla (kävellessä, polkupyörällä, autolla) perustuu avoimeen OpenStreetMap-aineistoon ja OSRM-työkaluun.

Oppilaitosten nimi- ja sijaintitiedot perustuvat Tilastokeskuksen avoimeen aineistoon. Varhaiskasvatusyksiköiden nimi- ja sijaintitiedoissa käytetään LIKES:n keräämää ja luovuttamaa aineistoa.

Työkalun käyttö edellyttää rekisteröitymistä Lipas-palvelun käyttäjäksi.

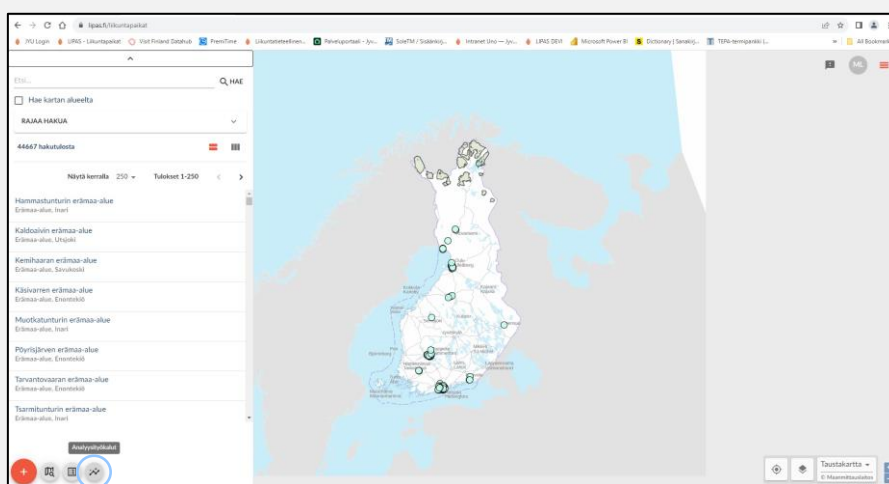

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Työkalun käyttöönotto

Kirjaudu sisään LIPAS-järjestelmään.

Jos haluat analysoida olemassa olevaa liikuntapaikkaa, rajaa hakua haluamillasi ehdoilla, valitse liikuntapaikka ja klikkaa analyysityökalun kuvaketta.

Voit vaihtoehtoisesti valita analyysityökalun ensin ja sen jälkeen etsiä liikuntapaikan kartalta tai lisätä uuden analyysikohteen (=vedoskohte).

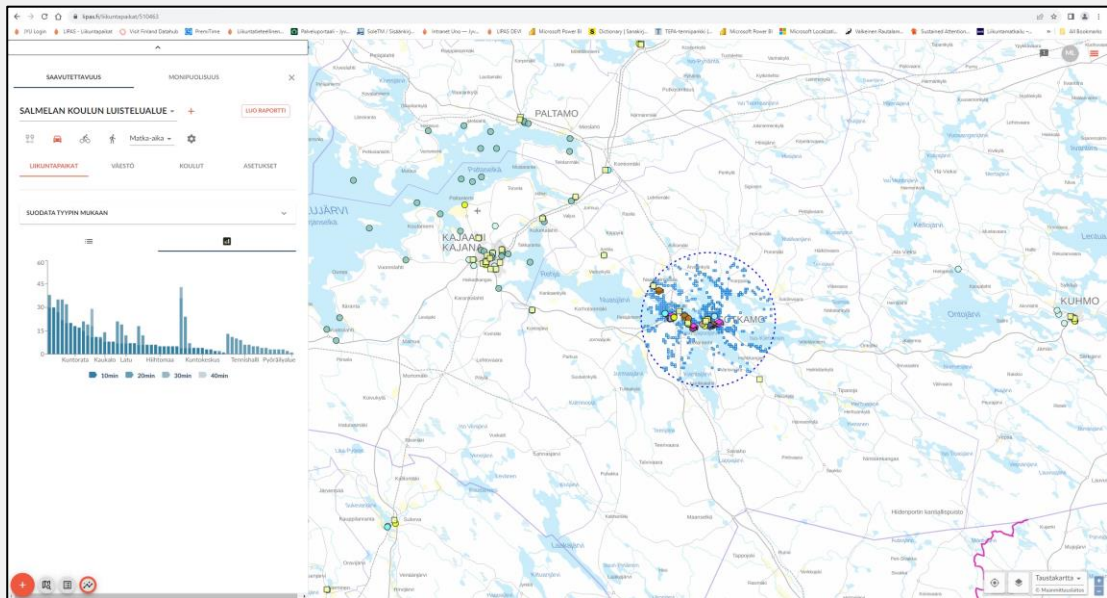
Tässä ohjeessa käsitellään ensin olemassa olevan kohteen saavutettavuustietojen analysointia ja lopuksi uuden vedoskohteen lisäämistä.

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Olemassa olevan liikuntapaikan analysointi saavutettavuustyökalun avulla

Esimerkiksi on valittu Sotkamossa sijaitsevan Salmelan koulun luistelualue.

Voit tarkastella liikuntapaikan saavutettavuutta autolla, pyöräillen tai jalan joko etäisyyden tai matka-ajan mukaan. Voit valita näytettäväksi, mitä liikuntapaikkoja valitsemasi liikuntapaikan saavutettavuusalueella on, mikä on alueen väestörakenne sekä kuinka monta ja minkälaista koulua alueella on.

Lisäksi voit suodattaa liikuntapaikkoja liikuntapaikkatyypeittäin. Voit nähdä, sijoittuuko tietty liikuntapaikka valitsemasi kohteen saavutettavuusalueelle.

Näin voit tarkastella, millaisia liikuntapaikkoja pystytään saavuttamaan jostakin valitusta pisteestä. Piste voi olla esim. liikuntaneuvonnan teoreettisen asiakkaan koti, jokin asuinalue tai muu tarkoituksenmukainen paikka.

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Olemassa olevan liikuntapaikan analysointi saavutettavuustyökalun avulla

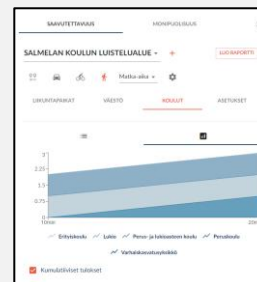
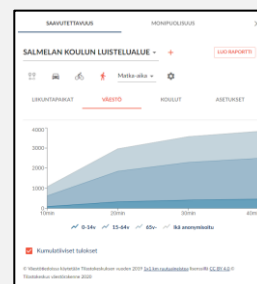
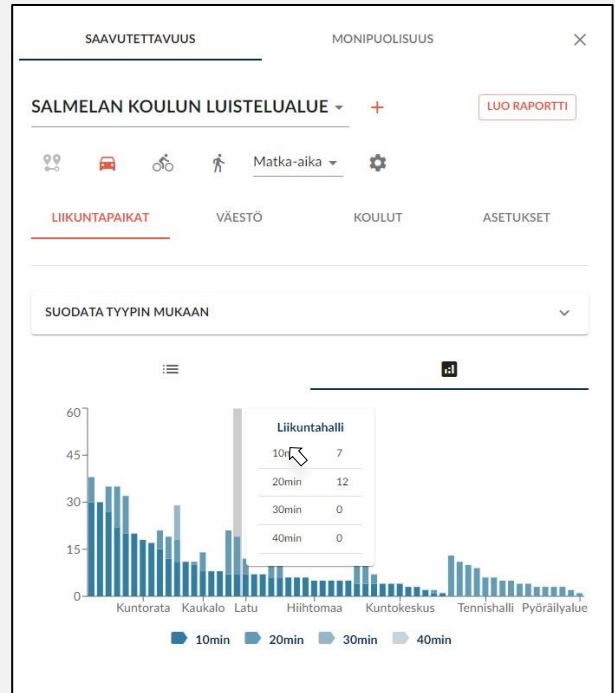
Työkalu näyttää saavutettavuustiedot kuvaajana ja lukuina.

Liikuntapaikkanäkymässä pylvään korkeus kuvaa tiettyjen liikuntapaikkojen määrää analysoitavan kohteen saavutettavuusalueella ja väri sitä, kuinka pitkän kulkuajan päässä tietty liikuntapaikka kohteesta on. Tässä näkymässä kulku-aika on arvioitu autolla ajettaessa.

Pylväskuvaajassa näkyvien liikuntapaikkojen tietoja voit näyttää tarkemmin siirtämällä hiiren kohdistinta kuvaajaa pitkin.

Väestönäkymässä näkyvät oletuksena kumulatiivisesti tietyn ikäiset väestöryhmät tietyn ajan etäisyydellä analysoitavasta kohteesta, tässä jalkaisin kuljettuna.

Koulunäkymässä näkyvät oletuksena kumulatiivisesti eri koulut tietyn ajan etäisyydellä.

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Olemassa olevan liikuntapaikan analysointi saavutettavuustyökalun avulla

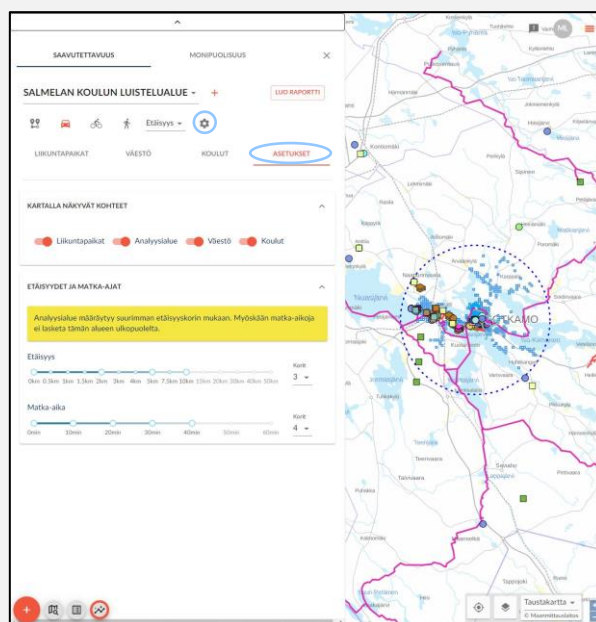
Asetukset-välilehdellä, jonka saat auki myös rataskuvakkeesta, voit mm. säätää tarkastelualueen sädetä **Etäisyys**-liukusäätimellä aina 50 kilometriin asti ja matka-aikaa kullekin liikkumismuodolle **Matka-aika** -liukusäätimellä.

Voit myös valita, näytetäänkö tiedot kumulatiivisesti (koottuna samaan kuvaajaan) tai ns. *koreittain*. Koreilla tarkoitetaan käyttäjän määrittämiä tarkastelupisteitä. Voit lisätä haluamasi määrän koreja, jolloin on mahdollista nähdä saavutettavuustiedot esim. 10 min välein.

Kumulatiivisessa tarkastelussa kaikki edellisen korin tiedot siirtyvät myös seuraavaan.

Esim. käyttöön on valittu kaksi koria, joiden tarkastelupisteiksi on valittu 10 ja 20 minuutin matka-ajat. Kumulatiivisessa näkymässä 20 minuutin matka-aika sisältää myös 10 minuutin matka-ajassa olevat henkilöt.

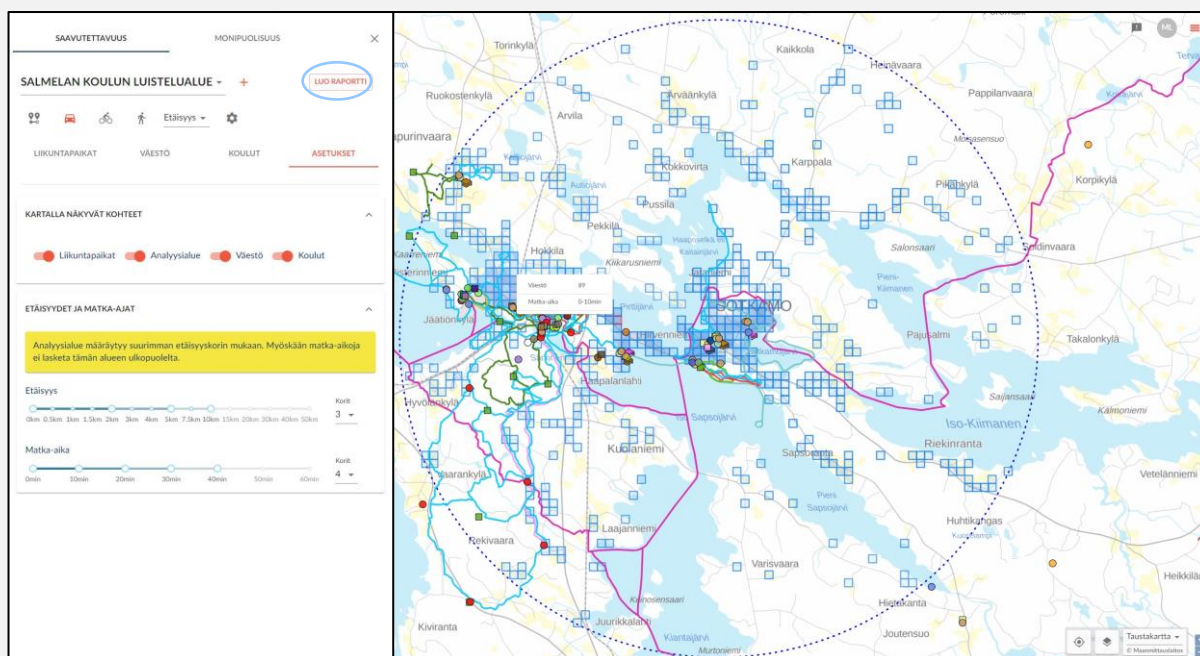
Jos tarkastelua ei tehdä kumulatiivisesti, näytetään vain kussakin korissa olevat tiedot. Eli esim. 20 minuutin korissa ovat ainoastaan 10,01 – 20 minuutin matka-ajan päässä kohteesta asuvat henkilöt.

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Olemassa olevan liikuntapaikan analysointi saavutettavuustyökalun avulla

Karttanäkymässä voit tarkastella liikuntapaikan saavutettavuustietoja väestötiheyden perusteella viemällä hiiren sinisen neliön päälle. Järjestelmä näyttää kyseisen ruudun väestötiheyden ja matka-ajan, joka perustuu valitsemaasi liikkumistapaan (auto, pyörä, jalankulku).

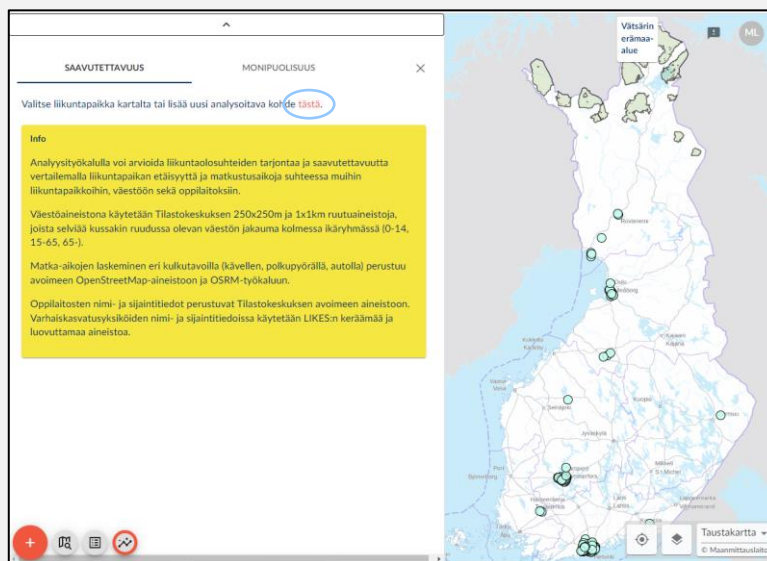
Voit luoda Excel-raportin analyysituloksista klikkaamalla **Luo raportti** -painiketta. Alla raportin osa tarkastelemastamme kohteesta.

Suure	Kulku tapa	Etäisyys	Väestöryhmä	Salmi
Matka-aika	Ajolla	0-10min	R4 0-14	808
Matka-aika	Ajolla	0-10min	R4 15-64	2678
Matka-aika	Ajolla	0-10min	R4 65-	1340
Matka-aika	Ajolla	0-10min	R4 anonymisoitu	92
Matka-aika	Ajolla	0-10min	Kokonaanväestö	349
Matka-aika	Ajolla	10-20min	R4 0-14	441
Matka-aika	Ajolla	10-20min	R4 15-64	1392
Matka-aika	Ajolla	10-20min	R4 65-	349
Matka-aika	Ajolla	10-20min	R4 anonymisoitu	193
Matka-aika	Ajolla	10-20min	Kokonaanväestö	2173
Matka-aika	Ajolla	20-30min	R4 0-14	24
Matka-aika	Ajolla	20-30min	R4 15-64	33
Matka-aika	Ajolla	20-30min	R4 65-	38
Matka-aika	Ajolla	20-30min	R4 anonymisoitu	19
Matka-aika	Ajolla	20-30min	Kokonaanväestö	97
Matka-aika	Ajolla	30-40min	R4 0-14	1
Matka-aika	Ajolla	30-40min	R4 15-64	1
Matka-aika	Ajolla	30-40min	R4 65-	1
Matka-aika	Ajolla	30-40min	R4 anonymisoitu	1
Matka-aika	Ajolla	30-40min	Kokonaanväestö	1
Matka-aika	Kävelen	0-10min	R4 0-14	89
Matka-aika	Kävelen	0-10min	R4 15-64	133
Matka-aika	Kävelen	0-10min	R4 65-	453
Matka-aika	Kävelen	0-10min	R4 anonymisoitu	6
Matka-aika	Kävelen	0-10min	Kokonaanväestö	1075
Matka-aika	Kävelen	10-20min	R4 0-14	225
Matka-aika	Kävelen	10-20min	R4 15-64	369
Matka-aika	Kävelen	10-20min	R4 65-	965
Matka-aika	Kävelen	10-20min	R4 anonymisoitu	181
Matka-aika	Kävelen	10-20min	Kokonaanväestö	1811
Matka-aika	Kävelen	20-30min	R4 0-14	87
Matka-aika	Kävelen	20-30min	R4 15-64	117
Matka-aika	Kävelen	20-30min	R4 65-	102
Matka-aika	Kävelen	20-30min	R4 anonymisoitu	4
Matka-aika	Kävelen	20-30min	Kokonaanväestö	309

Analyysityökalujen käyttö: Saavutettavuustyökalu

Analysoitavan liikuntapaikan lisääminen vedoskohteena

On mahdollista lisätä myös *vedoksena* mielivaltainen analyysikohde, joka voi olla piste-, reitti- tai aluemainen liikuntapaikka. Valitse ensin aloitusnäkymästä analyysityökalukuvake ja lisää uusi analysoitava kohde napsauttamalla ikkunan yläreunassa olevaa punaista tekstilinkkiä.

Huomaa, että alareunan oranssi pluspainike lisää *oikean* uuden liikuntapaikan, ei siis analyysikohdetta (vedoskohde), joten käytä vain tekstilinkkiä.

Valitse analyysikohteen liikuntapaikkatyyppi (esim. Padelkenttäalue), zoomaa tarvittaessa kartta sopivalle tasolle, lisää kohde kartalle ja valitse **Valmis**.

Liikuntapaikalle on tallennettu oletustilaksi Vedos, nimeksi Analyysikohde, katuosoitteeksi Testikatu 123 ja postinumeroksi 12345.

Ainoa pakollinen kenttä on Kunta, joten valitse todellinen kunta, jonka alueella analysoitava kohde sijaitsee. Valitse **Tallenna**. Tämän jälkeen pääset analysoimaan lisäämääsi vedoskohdetta.

